

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain 2 §. Lakimuutoksella lisätään tytäryhteisö Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen asiakkaaksi siten, että oikeus Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon asiakkuuteen kattaa selkeästi koko asiakkaan konsernin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	3
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	4
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	4
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	5
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	5
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot	5
6 Lausuntopalaute	5
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	5
8 Lakia alemman asteinen sääntely	5
9 Voimaantulo	5
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	5
LAKIEHDOTUS	7
Laki Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	7
LIITE	8
RINNAKKAISTEKSTI.....	8
Laki Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	8

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus (jäljempänä *Palkeet*) on perustettu vuonna 2009. Palkeista annetun lain (179/2019, jäljempänä *Palkeet-lain*) muutosehdotuksen taustalla on tytäryhteisön lisääminen Palkeiden asiakkaaksi siten, että oikeus Palkeiden asiakkuuteen kattaa selkeästi koko asiakkaan konsernin.

Lakiehdotus on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä Palkeiden kanssa. Hallituksen esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa ministeriöiltä sekä valtion virastoilta ja laitoksilta. Lisäksi lausuntoa pyydettiin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen valtion virastojen ulkopuolisilta asiakkailta.

Lausuntoon saatiin...

Annetuissa lausunnoissa pidettiin *laajasti* tarpeellisena....

2 Nykytila ja sen arviointi

Palkeet-lain 2 §:n mukaan palvelukeskuksen asiakkaita ovat valtion virastot ja laitokset sekä talousarvion ulkopuoliset rahastot. Asiakkaita voivat lisäksi olla eduskunta ja sen yhteydessä toimivat virastot kansliatoimikunnan päätöksen mukaisesti, eduskunnan alaisuudessa ja valvonnassa toimivat yksiköt, valtion liikelaitokset sekä valtioenemmistöiset osakeyhtiöt, joiden julkisten palveluiden tuottamisesta säädetään lailla.

Palkeilla on Palkeet-lain mukaisia nykyisiä ja mahdollisia asiakkaita, joilla on tytäryhteisöjä. Tällaisia ovat ainakin Huoltovarmuuskeskus (tytäryhtiö Huoltovarmuusdata Oy), Suomen Erillisverkot Oy (tytäryhtiöt Leijonaverkot Oy, Johtotieto Oy ja Infratieto Oy), Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy (tytäryhtiöt Fintraffic Raide Oy, Fintraffic Tie Oy, Fintraffic Meriliikenteenohjaus Oy ja Fintraffic Lennonvarmistus Oy) sekä Metsähallitus (tytäryhtiöt Metsähallitus Metsätalous Oy, MH-Kivi Oy ja Siemen Forelia Oy sekä liikelaitosemioon kuuluva Metsähallitus Kiinteistökehitys).

Voimassa olevan lain mukaan edellä mainitut tytäryhteisöt eivät voi olla Palkeiden asiakkaita. Tytäryhtiöiden Palkeiden asiakkuus mahdollistaisi tuottavuustavoitteiden saavuttamista muun muassa yhtenäistämällä toimintoja ja tietojärjestelmiä sekä niiden yhteensopivuutta. Tällä hetkellä lain asiakasmäärittelyn perusteella palvelukeskukselle asetetut alkuperäiset tavoitteet eivät tällaisten yksiköiden osalta toteudu tarkoitetulla tavalla.

3 Tavoitteet

Valtion palvelukeskuksille on asetettu tuottavuustavoitteita, jotka auttavat virastoja ja laitoksia tuottavuusohjelman mukaisten säästöjen aikaansaamisessa. Yhteisten palvelujen tarjoamisella halutaan varmistaa valtion virastoille ja laitoksille laadukkaat, kehittyvät ja kustannustehokkaat tukipalvelut ja tätä kautta mahdollisuus keskittyä omaan ydintoimintaan. Palvelukeskuksien avulla tavoitellaan sitä, että yhteisten palvelujen tuotantokustannukset ovat halvempia kuin hajautetusti tuotettujen palvelujen. Palkeiden asiakaskunnan laajentaminen tukee asetettuja tuottavuustavoitteita.

Kustannustehokkaan palvelukeskusmallin toiminnan varmistaminen ja tuottavuustavoitteen saavuttaminen edellyttävät, että palvelukeskus pystyy hyödyntämään palvelutuotantoon liittyvät volyymiedut, saamaan toimintatavat yhtenäisiksi ja tuotantoprosessit tehokkaiksi. Nykyisellään palvelukeskusmallin tuottavuutta rasittavat palvelutuotannon ja hallinnon osittainen päällekkäisyys, erilaiset toimintatavat ja tietojärjestelmät, ja niiden yhteensopimattomuus, tiedon luokittelun erilaisuus sekä käynnissä olevat erilaiset asiakkuus- ja kehittämisprojektit. Tuotannon volyymiedut jäävät hyödyntämättä tuottavuutta parantavalla tavalla.

Suomen huoltovarmuuden kannalta keskeisten toimijoiden osalta on tärkeää, että tällaisten toimijoiden koko konserni on Palkeiden tietoturvallisten palvelujen piirissä. Esimerkkinä Huoltovarmuuskeskus, joka on valtion laitos ja Palkeiden asiakas. Huoltovarmuuskeskuksen omistama Huoltovarmuusdata Oy ei kuitenkaan voi olla nykyisen lain nojalla Palkeiden asiakas, koska se ei ole Palkeet-lain 2 §:ssä edellytetyin tavoin valtioenemmistöinen osakeyhtiö, jonka julkisten palveluiden tuottamisesta säädetään lailla. Huoltovarmuusdata Oy:stä ei ole erillislakia. Erillislain säätämisen sijaan on tarkoituksenmukaista mahdollistaa Huoltovarmuusdata Oy:lle Palkeiden asiakkuus. Palkeet-lain muutoksella sallittaisiin yleisemminkin Palkeiden asiakkaiden tytäryhteisöjen asiakkuus, jolloin koko valtio-omisteinen konserni olisi yhtenäisten, kustannustehokkaiden ja laadukkaiden talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen piirissä. Siksi Palkeet-lain muuttaminen tukee valtion kokonaistaloudellista ja -tehokkaita toimintamahdollisuuksia.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Palkeet-lain muutosehdotuksen taustalla on tytäryhteisön lisääminen Palkeiden asiakkaaksi siten, että oikeus Palkeiden asiakkuuteen kattaa selkeästi koko asiakkaan konsernin. Siten Palkeet tulisi harjoittamaan taloudellista toimintaa markkinoilla hieman nykyistä enemmän.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotetulla muutoksella on markkinavaikutuksia, joiden arvioidaan olevan vähäisiä. Arvioitu Palkeiden palvelusopimuslaskutus esimerkiksi Huoltovarmuusdata Oy:ltä on noin 120 000 - 150 000 euroa vuodessa. Tällä ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta markkinoiden toimintaan. Kokonaisuudessaan huoltovarmuusliitännäisten asiakkaiden palvelusopimuslaskutus on arviolta noin 300 000 - 400 000 euroa vuodessa.

Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 69201) mukaan tilitoimistoalan liikevaihto Suomessa vuonna 2022 oli 1,31 miljardia euroa. Suhteessa koko toimialaan Palkeiden uusien mahdollisten asiakkaiden osuus toimialan liikevaihdosta on n. 0,02 - 0,03 %. Tällä ei arvioida olevan sellaisia kilpailulaissa (948/2011) tarkoitettuja vaikutuksia markkinan toimivuuteen ja alan kilpailuedellytyksiin, jotka olisivat omiaan vääristämään terveen ja toimivan kilpailun edellytyksiä markkinoilla tai estämään terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun syntymistä tai kehittymistä

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Palkeet-lain säilyttäminen ennallaan heikentää kokonaistaloudellista ja -tehokasta valtion talous- ja henkilöstöhallinnolle asetettuja tuottavuustavoitteita ja kustannustehokkuutta. Asiakaspiirin laajentaminen mahdollistaisi palvelukeskukselle kokonaisvaltaisemman palvelutarjonnan valtion koko konsernitasolla.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Kansainvälistä kehitystä on kuvattu hallituksen esityksessä 20/2020.

6 Lausuntopalaute

x

7 Säännöskohtaiset perustelut

Ehdotetun Palkeet lain 2 §:ään ehdotetaan muutosta Palkeiden asiakaskuntaan, jossa Palkeen asiakkaana voisivat olla asiakkaiden tytäryhteisöt. Palkeiden asiakkaalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta tytäryhteisöön. Tytäryhteisö muodostaa kirjanpitolain 6 §:n 3 momentissa tarkoitetun konsernin Palkeiden asiakkaan kanssa.

Ehdotettu muutos mahdollistaisi sen, että oikeus Palkeiden asiakkuuteen kattaa selkeästi koko asiakkaan konsernin.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

-

9 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2025

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksessä ehdotetut muutokset Palkeet –lakiin tarkoittavat sitä, että Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus tulisi jatkossakin toimimaan vähäisessä määrin markkinoilla sen vuoksi, että sen asiakkaiden tytäryhteisöt voisivat jatkossa olla sen asiakkaita.

Arvioiden mukaan tästä ei aiheutuisi kilpailulaissa tarkoitettuja haitallisia vaikutuksia. Muutos on toteutettava lakimuutoksena. Samalla varmistetaan, että Palkeiden toiminnassa huolehditaan toiminnan kilpailulain mukaisuudesta sekä hyvän hallinnon periaatteiden toteutumisesta.

Hallituksen käsityksen mukaan esitys on yhdenmukainen perustuslain ja muun lain-säädännön vaatimusten kanssa ja se voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1.

Laki

Laki Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain (179/2019)
2 § seuraavasti:

2 §

Palvelukeskuksen asiakkaita ovat valtion virastot, laitokset ja talousarvion ulkopuoliset rahastot. Asiakkaita voivat lisäksi olla eduskunta ja sen yhteydessä toimivat virastot kansliatoimikunnan päätöksen mukaisesti, eduskunnan alaisuudessa ja valvonnassa toimivat yksiköt, valtion liikelaitokset sekä valtioenemmistöiset osakeyhtiöt, joiden julkisten palveluiden tuottamisesta säädetään lailla. Lisäksi asiakkaita voivat olla Palvelukeskuksen asiakkaiden tytäryhteisöt.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta _____.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

Laki Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain (179/2019)
2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Palvelukeskuksen asiakkaita ovat valtion virastot, laitokset ja talousarvion ulkopuoliset rahastot. Asiakkaita voivat lisäksi olla eduskunta ja sen yhteydessä toimivat virastot kansliatoimikunnan päätöksen mukaisesti, eduskunnan alaisuudessa ja valvonnassa toimivat yksiköt, valtion liikelaitokset sekä valtio-enemmistöiset osakeyhtiöt, joiden julkisten palveluiden tuottamisesta säädetään lailla.

2 §

Palvelukeskuksen asiakkaita ovat valtion virastot, laitokset ja talousarvion ulkopuoliset rahastot. Asiakkaita voivat lisäksi olla eduskunta ja sen yhteydessä toimivat virastot kansliatoimikunnan päätöksen mukaisesti, eduskunnan alaisuudessa ja valvonnassa toimivat yksiköt, valtion liikelaitokset sekä valtio-enemmistöiset osakeyhtiöt, joiden julkisten palveluiden tuottamisesta säädetään lailla. *Lisäksi asiakkaita voivat olla Palvelukeskuksen asiakkaiden tytäryhteisöt.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20